

05-2017

100 års flom hvert eneste år

Klimaendringene har for alvor satt inn – også i Norge. Akkurat som klimaforskerne har spådd i mange år. Media refererer fra stadige flomkatastrofer verden rundt og vi ser voldsomme endringer både i nedbørsmengder, vindstyrke og temperaturer.

Mest oppmerksomhet får naturlig nok storm og flom av alle typer. Ikke like mye fokus får de mer skjulte konsekvensene: sprengte ledningsnett for overflatevann, renseanlegg som ikke klarer å holde tritt med nedbørsmengdene og flomvann som blandes med avløpsvann og drikkevann. Landets ledningsnett for drikkevann og avløpsvann/kloakk ligger nede i bakken og utenfor synsvidde for så vel media som for bevilgende myndigheter. Det er forståelig at politikere heller klipper silkebånd over nye broer enn å gå ned i grøftene for å innvie et nytt avløpsrør. Men det kan heller ikke være hyggelig stadig å måtte besøke kommuner der deler av samfunnet står under vann på grunn av oversvømmelser som ofte skyldes manglende avløpsplanlegging og dårlige rørsystemer?

Gjennom mange tiår har landets ledningsnett fått lov å forfalle og konsekvensene ser vi stadig tydeligere. Vann- og avløpsnett er en helt sentral del av landets infrastruktur og representerer mer enn 1000 milliarder kroner. Langt over det vi har lagt ned i f.eks. jernbanenettet, flyplasser og strømnett:

Totalt for VA-ledningsnett:	1100 mrd. kr
Totalt for veier, broer og tunneller:	1600 mrd. kr
Jernbane:	500 mrd. kr
Lufthavner:	100 mrd. kr
Elektrisitet, vannreservoarer og el-nett:	800 mrd. kr

Flomvann fra ekstraordinære nedbørsmengder blir i dag i stor grad kanalisert ned i avløpssystemet som ikke har kapasitet til å håndtere vannmengdene, men som sender vannet videre i rørsystemet til nærmeste renseanlegg der man må aktivere nødsystemene som sender urensset vann og i sjøer, elver og hav.

Landets kommunale drikkevannsnett er på 47000 kilometer (mer enn jordas omkrets) og de kommunale vannverkene leverte i 2016 442 liter vann pr. person pr. døgn. Det faktiske forbruket av drikkevann pr. forbruker er «bare» på 150 liter i døgnet, mens annet bruk som sykehus, næringsmiddelindustri etc. er ca. 100 l/p d. Nær 200 liter forsvinner, for det meste i lekkasjer i ledningsnett.

Norges samlede offentlige avløpsledninger måler 36000 kilometer. Dette ledningsnett sender kloakk, spillvann, lekkasjevann fra dårlige drikkevannsledninger og flomvann videre til rundt 9000 renseanlegg som stadig oftere ikke klarer å håndtere vannmengdene.

Den løpende fornyelsen av hele avløpsledningsnett ligger på 0,62% - en fornyelse som har ligget stabil gjennom mange år og som innebærer at med en slik fornyelse også i framtiden, vil det ta nærmere 200 år å fornye og utbedre et ledningsnett som allerede er i særdeles dårlig stand.

Myndighetene ønsker selvsagt å trappe opp fornyelsesarbeidet og har satt som mål for drikkevannsnett en utbedringstakt på 2%. Dersom dette også gjaldt for avløpsnett innebærer det nær en 3-dobling av dagens tempo. Det er utarbeidet nasjonale mål for en forbedring av VA-nettet, men de sentrale myndighetene har så langt ikke stilt opp med noen form for finansieringsbistand til den enkelte kommune.

Klimaendringene vi nå ser starten på, vil i økende grad sette problemene rundt landets dårlige vann- og avløpssystemer i fokus og trolig kreve omprioritering av finansiell støtte til kommunene, men imens vil vi se stadig mer alvorlige konsekvenser av de mange årene med nedprioritering av denne viktige delen av landets infrastruktur.